

פרות ברניות

מתוך Jenks S. Britt, Dairy Herd Management – III/91

איך מתנהגות ארבע פרות

בשיטת הזנה זו, באבוס באורך של כ-17 מטר נותנים את השחת; אורך האבוס מאפשר ל-25 פרות לאכול בעת ועונה אחת. לצורך האבסת הבלייל יש אבוס באורך של כ-70 מטר, דבר שמאפשר לכל הפרות לאכול בבד אחד. ישנם ארבעה מאביסים ממוחשבים, אחד לכל 25 פרות. חוקר אוניברסיטת ויסקונסין הכין תרשים המראה מה היה קורה לפרות שונות בתוך ה-100, לו היו חופשיות לבחור מזון משלושת המקומות. הטבלה הבאה מראה ארבע פרות ומה שהן עשויות לאכול במשך 24 שעות, ואיך צריכתן למעשה היתה נבדלת מן המנה המתוכננת להן.

פרה מס' 1 אוכלת בדיוק כפי שהיינו רוצים: היא אכלה את המ"מ שלה מן המחשב, בלעה את הבלייל וגם אכלה כ-2¼ ק"ג שחת. לפי כך, פרה זו צריכה להניב, להוסיף משקל, להתעבר ולהיות בריאה – בדיוק כפי שתיכננו.

פרה מס' 2 פשוט אוהבת את השחת – אספסת+דגניים – היא נלחמת על מקומה באבוס השחת ואוכלת יותר ממה שמגיע לה, אך אינה אוכלת מ"מ נוסף ומעבר למכסתה. אנו מניחים שתישאיר בריאה, אולם מחסורה בחלבון ואנרגיה עלול להגביל את ייצורה וירידתה במשקל הגוף עלולה להיות גדולה מכפי שרצוי.

פרה מס' 3 לעומת זה, אינה מוצאת עניין בלחימה על השחת – היא מבילה את זמנה ליד

הזנה נכונה לפרות חלב היא המפתח לבריאות, תנובה גבוהה, פוריות ורווח. על מנת שתכנית ההזנה תהיה טובה באמת, יש לדאוג שהפרות אמנם אוכלות את המנה המתוכננת. כאשר פרה אינה אוכלת את המנה המאוזנת, היא נחשפת למצבים תחלואתיים שונים, כגון הסט-קיבה (displaced abomasum), חוסר תאנה ובעיות רגליים.

השימוש במנה כולית הוכיח עצמו בהבטיחו, שבכל נגיסה הפרה אמנם מקבלת מנה מאוזנת ביחס לתצרוכתה התזונתית. המטרה של המנה הכולית היא, להכליל בבלייל את כל מה שהפרות אוכלות ולהעמיד זאת לרשות כל הפרות כרצונן. על מנת לכלול השחת במנה הכולית יש צורך לקצץ אותה (עגלות "לכיש" מסתדרות עם זה גם ללא קיצוץ – מ.מ.) כדי לערבבה עם יתר המרכיבים. רפתנים רבים מאביסים מנה כולית יחידה ומוסיפים לפרות גבוהות התנובה מ"מ, באמצעות מאביס ממוחשב.

הבה נבדוק מה קורה לצריכת הפרה ולאיוון מנתה, כאשר מאביסים אותה שחת, בלייל מורכב מתחמיץ תירס, כוספת סויה, שאריות מזיקוק כוהל, חלבון שרידי, מינרלים וחומרי התרסה (buffer), ושיש לה גישה למאביס מ"מ ממוחשב. נניח שהמזון לעדר בן 100 פרות מאוזן לתנובה יומית של 36.4 ק"ג חלב עם 3.8% שומן ושהפרות שוקלות 590 ק"ג, בממוצע.

מספר הפרה	שחת ק"ג	בליל ק"ג	מ"מ (מחשב) ק"ג	צריכת ח"י ק"ג	יחס מ"מ/ג"מ"מ	ADF %	סיב יעיל ק"ג	ח"כ ק"ג	אנרגיה מק"ל
1	2.27	36.36	2.73	22.14	54/46	19.4	2.27	3.90	37.0
2	4.55	37.27	0	22.09	64/36	22.1	4.55	3.68	36.0
3	0	40.45	2.73	22.18	50/50	17.7	0	3.85	38.0
4	0	18.18	2.73	11.32	44/56	16.8	0	2.09	19.4

איך להקטין את הבעיות

על מנת להקטין את הבעיות הנובעות מאכילה בדרגית, יש להתחשב בנקודות הבאות:

- אם רק אפשר, האבס את כל המזונות בתור מנה כולית; הבליל יכלול לפחות 2.27 ק"ג חומר יבש של "סיב יעיל" באורך 37 מ"מ – הדבר נכון לגבי כל המנות.
- אם אי-אפשר לכלול את השחת בתוך הבליל, יש להאביסה באופן שכל הפרות מסוגלות לאכול ממנה במידה שווה ובעת ועונה אחת.
- אם משתמשים במאביסים ממוחשבים, יש לבדוק מדי יום את רשימת ההתרעות כדי לגלות את הפרות שלא אוכלות את כמות המ"מ הרצויה.
- פרות כמו פרה מס' 4 זקוקות לטיפול מיוחד, כמו בתאי-המלטה (או בית-חולים) נפרד, או לפחות תימצאנה בקבוצה של פרות סמוכות אחרי המלטתן. תשומת-לב לפרות אלה בראשית התחלובה עשויה למנוע בעיות יותר מאוחר.
- יש להימנע מצפיפות-יתר ואֶכָּף. תן לפרות אפשרות לאכול ולנוח – ולייצר חלב.

אבוס הבליל וליד המתקן הממוחשב (מ"מ). תנובתה מצויינת, אך היא מועמדת ראשונה לסבול מבעיות עיכול. היא אינה צורכת כל "סיב יעיל" (effective fiber) ורמת ה-ADF שלה רק 17.7%, דבר שמצביע על האפשרות שאחוז השומן בחלבה ירד והיא עצמה תתחיל להשמן באופן מוגזם.

פרה מס' 4 היא פרה שאך זה המליטה והיא עדיין כואבת אחרי שהיה לה עגל גדול. היא אוכלת מן המחשב, אך אין לה כח או חשק להילחם על השחת; כמו כן היא נמצאת רק זמן מועט ליד אבוס הבליל. רב הזמן היא שוכבת בתוך תא-דביצה. גם פרה זאת מועמדת לבעיות בריאות רציניות: אינה אוכלת "סיב יעיל" וצורכת פחות מדי חלבון, אנרגיה, חומר יבש ו-ADF.

אילו כל הפרות היו אוכלות כמו פרה מס' 1, בודאי לא היו מתעוררות בעיות רבות. אולם, מאחר שהמקום ליד אבוס השחת מוגבל למדי ולפרות יש שלושה מקומות כדי לבחור ביניהם איפה לאכול, הפרה עצמה עלולה ליצור בעיות תזונה ובריאות על ידי עצם העדפתה אבוס אחד על משנהו.

שנה טובה וזקוקותינו

אל תאכל קש

אמינות ואיכות בהספקת מזון גס לבקר ולצאן

הספקה לקיץ 1991

תחמיצים-תירס מספוא ומתוק, קש חיטה

שחת דגניים – חיטה, שיבולת, דוחן ענק, תירס, וסיטריה

שחת קטניות – אספסת, ובוטנים

ג"ג ייצור ושיווק מזון לבקר בע"מ

מפעל איזורי משקי הגליל העליון, הגליל העליון 10200
טל: 943956, 943960, 06'943958, פקס' 06'943959